

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours Part-III Examination, 2019

SANSKRIT

PAPER-SANA-VII

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

UNIT-I

(Full Marks-60)

1. अधोगतानां द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं प्रदेयम् – 13×2 = 26
  - (a) किं तावत्सामान्यलक्षणम् ? लक्षणसंगतिं प्रदर्श्य सामान्यभेदाः निरूपयन्ताम्। 2+8+3=13
  - (b) कारणलक्षणं विष्पष्टीकृत्य लक्षणोदाहरणाभ्यां कारणभेदाः प्रतिपाद्यन्ताम्। 4+9 = 13
  - (c) किं तावत् शब्दप्रमाणम् ? शक्तिग्रहः केनोपायेन भवतीति विशदयताम्। 5+8 = 13
  - (d) पूर्वपक्षनिराकरणपूर्वकं तमसः आलोकाभावपरत्वं प्रतिष्ठापयताम्।

2. अधोलिखितेषु द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ – 12×2 = 24
  - (a) अधस्तनेषु युगलद्वयस्य मिथो भेदः प्रदर्शनीयः— 6×2 = 12
    - (i) स्मृतिः अनुभवश्च।
    - (ii) संशयो विपर्ययश्च।
    - (iii) केवलान्वयि लिङ्गं केवलव्यतिरेकि लिङ्गं च।
    - (iv) संयोगः समवायश्च।
  - (b) अधोगतेषु स्वाभिमतं पङ्क्तिद्वयं व्याख्येयम् – 6×2 = 12
    - (i) अनादिः सान्तः प्रागभावः।
    - (ii) असाधारणं कारणं करणम्।
    - (iii) तत्र गन्धवती पृथिवी।
    - (iv) ज्ञानाधिकरणमात्मा।
  - (c) अधोलिखितेषु द्वयोः हेत्वाभासनिरूपणं कार्यम् – 6×2 = 12
    - (i) गगनं रूपहीनं द्रव्यत्वात्।
    - (ii) घटो नित्यः कार्यत्वात्।
    - (iii) कमलं सुगन्धि पद्मत्वात्।
    - (iv) अयं श्यामो मित्रातनयत्वात्।

3. अधोगतेषु द्वयोः टीका लेख्या –

5×2 = 10

- (i) मनः।
- (ii) कर्म।
- (iii) विशेषः।
- (iv) उपमानम्।

UNIT-II

(Full Marks-40)

4. Answer any **one** of the following:

12×1 = 12

- (a) Give a critical exposition of the Jaina doctrine of Syādavāda. What effect does this doctrine have on Jaina philosophy?
- (b) Discuss the Sāṅkhya theory of *puruṣa* and *prakṛti*.
- (c) Elucidate the essence of Brahman according to Advaita vedānta philosophy.

5. Write short notes on any **two** of the following:

6×2 = 12

- (a) आर्यसत्यचतुष्टयम्।
- (b) अष्टाङ्गिकमार्गः।
- (c) अपूर्वः।
- (d) चित्तभूमयः।

6. Answer any **eight** of the following questions:

2×8 = 16

- (a) Who was the founder of वैशेषिक Philosophy?
- (b) Who wrote न्यायमञ्जरी?
- (c) To which system of philosophy does सत्कार्यवाद belong?
- (d) What are त्रिरत्न in Jaina philosophy?
- (e) Who was the author of योगवार्तिक?
- (f) Who is the founder of विशिष्टाद्वैतवाद? What is the name of his book?
- (g) Name the four schools of Buddhist philosophy.
- (h) Name the two schools of Mīmāṃsā philosophy.
- (i) भूतचैतन्यवाद is accepted by _____.
- (j) What are the four अनुबन्ध of वेदान्त?

—x—